

Aktywność obywatelska – prawne ramy działania

Scenariusz zajęć opracowany na zlecenie
Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie
przez
Grzegorza Borka

Materialy

Karteczki do wycięcia do podziału na grupy eksperckie

Komentarz [nieznany1]: 1 raz

1	2	3
1	2	3
1	2	3

1 ○	2 ○	3 ○
1 ○	2 ○	3 ○
1 ○	2 ○	3 ○

1 ↑	2 ↑	3 ↑
1 ↑	2 ↑	3 ↑
1 ↑	2 ↑	3 ↑

1 □	2 □	3 □
1 □	2 □	3 □
1 □	2 □	3 □

Komentarz [nieznany2]: Po 1 egzemplarzu dla każdego uczestnika

	Stowarzyszenie zwykłe	Stowarzyszenie rejestrowe	Fundacja
Gdzie jest uregulowane?			
Kto je może założyć?			
Czy trzeba zgłaszać do Krajowego Rejestru Sądowego?			
Czy osoby poniżej 18 roku życia mogą być członkiem? Jakie są ograniczenia?			
Czy musi mieć zarząd?			
Czy musi mieć organ kontroli?			
Czy musi mieć walne zebranie członków?			
Co/kto jest najwyższą władzą?			
Czy może uczestniczyć w postępowaniu administracyjnym?			
Czy może uczestniczyć w postępowaniu sądowym?			
Czy może otrzymywać darowizny?			
Czy może prowadzić działalność gospodarczą?			
Czy musi składać sprawozdania merytoryczne?			

Zespół ekspercki 1

Stowarzyszenie zwykłe

Komentarz [nieznany3]: ok. 10 razy
– żeby każdy uczestnik miał 1 zespół ekspercki

- ⚡ Stowarzyszenie zwykłe jest uregulowane w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach.
- ⚡ Jest to prostsza wersja stowarzyszenia rejestrowego, które powołuje się poprzez podjęcie uchwały, której nie trzeba zgłaszać do Krajowego Rejestru Sądowego.
- ⚡ Stowarzyszenie zwykłe mogą zarejestrować już trzy osoby.
- ⚡ Do stowarzyszenia może należeć dowolna liczba osób.
- ⚡ Do stowarzyszenia mogą należeć także osoby w wieku 16-18 lat, ale w zarządzie większość muszą mieć osoby pełnoletnie. Osoby w wieku poniżej 16 lat mogą należeć do stowarzyszenia, o ile pozwala na to jego regulamin, ale muszą mieć na to zgodę rodziców i nie mogą głosować ani być wybierane do zarządu lub organu nadzoru.
- ⚡ Stowarzyszenie musi mieć trzy organy:
 - 1) zarząd (który rządzi na co dzień – jest jak gdyby rządem stowarzyszenia);
 - 2) organ kontroli wewnętrznej – może być nazywany np. „radą nadzorczą”, zajmuje się kontrolowaniem, czy zarząd działa zgodnie z prawem i regulaminem stowarzyszenia (jest jak gdyby sądem);
 - 3) walne zebranie członków – zbiera się raz na jakiś czas, wybiera zarząd i jest najwyższą władzą stowarzyszenia (jest jak gdyby parlamentem).
- ⚡ Stowarzyszenie zwykłe nie ma tzw. osobowości prawnej, czyli nie jest odrębnym podmiotem od jego członków.
- ⚡ Stowarzyszenie zwykłe posiada tzw. zdolność sądową, co oznacza, że może być stroną postępowań administracyjnych i sądowych – może pisać podania do urzędów, może uczestniczyć w procesach sądowych.
- ⚡ Stowarzyszenie zwykłe może utrzymywać się tylko ze składek swoich członków, a więc nie może:
 - 1) prowadzić działalności gospodarczej,
 - 2) otrzymywać spadków i darowizn,
 - 3) otrzymywać dotacji,
 - 4) prowadzić zbiorów.
- ⚡ Stowarzyszenie zwykłe nie musi nikomu składać żadnych raportów ani sprawozdań, za wyjątkiem formularza podatkowego CIT-8.

Zespół ekspercki 2

Stowarzyszenie rejestrowe

- ⚡ Stowarzyszenie rejestrowe jest uregulowane w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach.
- ⚡ Jest to typowy rodzaj stowarzyszenia, który może założyć 15 osób, które muszą w tym celu dokonać zgłoszenia do Krajowego Rejestru Sądowego.
- ⚡ Do stowarzyszenia może należeć dowolna liczba osób.
- ⚡ Do stowarzyszenia mogą należeć także osoby w wieku 16-18 lat, ale w zarządzie większość muszą mieć osoby pełnoletnie. Osoby w wieku poniżej 16 lat mogą należeć do stowarzyszenia, o ile pozwala na to jego regulamin, ale muszą mieć na to zgodę rodziców i nie mogą głosować ani być wybierane do zarządu lub organu nadzoru.
- ⚡ Stowarzyszenie musi mieć trzy organy:
 - 1) zarząd – który rządzi na co dzień (jest jak gdyby rządem stowarzyszenia);
 - 2) organ kontroli wewnętrznej – może być nazywany np. „radą nadzorczą”, zajmuje się kontrolowaniem, czy zarząd działa zgodnie z prawem i regulaminem stowarzyszenia (jest jak gdyby sądem);
 - 3) walne zebranie członków – zbiera się raz na jakiś czas, wybiera zarząd i jest najwyższą władzą stowarzyszenia (jest jak gdyby parlamentem).
- ⚡ Stowarzyszenie rejestrowe posiada osobowość prawną, czyli jest odrębnym podmiotem od jego członków. Wynika z tego, że posiada ono też tzw. zdolność sądową, co oznacza, że może być stroną postępowań administracyjnych i sądowych – może pisać podania do urzędów, może uczestniczyć w procesach sądowych.
- ⚡ Stowarzyszenie rejestrowe może mieć następujące źródła utrzymania:
 - 1) składki swoich członków,
 - 2) prowadzenie działalności gospodarczej,
 - 3) spadki i darowizny,
 - 4) dotacje,
 - 5) zbiórki publiczne.
- ⚡ Stowarzyszenie rejestrowe, jeśli nie prowadzi działalności gospodarczej, to nie musi nikomu składać żadnych raportów ani sprawozdań, za wyjątkiem formularza podatkowego CIT-8.

Zespół ekspercki 3

Fundacja

- ⤴ Fundacja jest uregulowana w ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach.
- ⤴ Fundację może założyć jedna lub więcej osób, które są fundatorami, czyli wpłacą jakąś kwotę na cel działalności fundacji i zarejestrują ją w Krajowym Rejestrze Sądowym.
- ⤴ Fundacja nie ma członków, ponieważ jej jedynym „składnikiem” jest majątek.
- ⤴ Fundacja musi mieć tylko jeden organ: zarząd, który nią rządzi na co dzień.
- ⤴ O wszystkim w fundacji decyduje jej statut, który tworzy fundator (fundatorzy). Można w nim zapisać, że najwyższą władzą jest sam fundator albo można powołać jakiś organ, który ma tę władzę wykonywać. Często powołuje się np. „Radę Fundacji”, do której zaprasza się znane osoby.
- ⤴ Fundacja posiada osobowość prawną, czyli jest odrębnym podmiotem od innych osób. Wynika z tego, że posiada ona też tzw. zdolność sądową, co oznacza, że może być stroną postępowań administracyjnych i sądowych – może pisać podania do urzędów, może uczestniczyć w procesach sądowych.
- ⤴ Fundacja może mieć następujące źródła utrzymania:
 - 1) prowadzenie działalności gospodarczej,
 - 2) spadki i darowizny,
 - 3) dotacje,
 - 4) zbiórki publiczne.
- ⤴ Fundacja raz do roku musi składać sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności do ministra, który ją nadzoruje (czyli opisać czym się zajmowała).

Art. 61. Konstytucji RP

1. Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.
2. Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu.
3. Ograniczenie prawa, o którym mowa w ust. 1 i 2, może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa.

(...)

Znajdź przepisy, które zawierają odpowiedzi na następujące pytania. Każdemu pytaniu odpowiada jeden stan prawny.

Komentarz [nieznany5]: Po 1 dla każdego uczestnika

1. Jaka jest definicja informacji publicznej?
2. Kto ma prawo uzyskać dostęp do informacji publicznej?
3. Jakie są sposoby uzyskiwania dostępu do informacji publicznej?
4. Na czym polega udostępnianie informacji publicznej na wniosek?
5. Czy za uzyskanie informacji publicznej coś się płaci?
6. Czy organ ma prawo pytać, po co potrzebujemy danej informacji?
7. Ile czasu się czeka na udostępnienie informacji publicznej?
8. Jakie są ograniczenia w dostępie do informacji publicznej?
9. Co się dzieje, jeśli organ nie chce udostępnić informacji?

Stan prawny H

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 1. ust. 1. Każda informacja o sprawach publicznych stanowi informację publiczną w rozumieniu ustawy i podlega udostępnieniu i ponownemu wykorzystywaniu na zasadach i w trybie określonych w niniejszej ustawie.

Stan prawny C

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 2. ust. 1. Każdemu przysługuje, (...) , prawo dostępu do informacji publicznej (...).

Stan prawny G

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 7. ust 1. Udostępnianie informacji publicznych następuje w drodze:

- 1) **ogłaszania** informacji publicznych, w tym dokumentów urzędowych, w **Biuletynie Informacji Publicznej** (...),
- 2) **udostępniania [na wniosek]** (...),
- 3) **wstępu na posiedzenia organów [kolegialnych, pochodzących z wyborów]** i udostępniania materiałów, w tym audiowizualnych i teleinformatycznych, dokumentujących te posiedzenia,
- 4) **umieszczania informacji publicznych w centralnym repozytorium** informacji publicznych (...).

Stan prawny D

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 10. ust. 1. Informacja publiczna, która nie została udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej lub centralnym repozytorium, **jest udostępniana na wniosek**.

2. Informacja publiczna, która może być niezwłocznie udostępniona, jest udostępniana w formie ustnej lub pisemnej bez pisemnego wniosku.

Art. 14. ust. 1. Udostępnianie informacji publicznej na wniosek następuje w sposób i w formie zgodnych z wnioskiem, chyba że środki techniczne, którymi dysponuje podmiot obowiązany do udostępnienia, nie umożliwiają udostępnienia informacji w sposób i w formie określonych we wniosku.

Kodeks postępowania administracyjnego:

art. 63. § 1. Podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) mogą być wnoszone pisemnie, telegraficznie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu, a także za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej (...).

§ 2. Podanie powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach szczególnych.

§ 3. Podanie wniesione pisemnie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził.(...)

art. 64. § 1. Jeżeli w podaniu nie wskazano adresu wnoszącego i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, podanie pozostawia się bez rozpoznania. (...)

Stan prawny A

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 7. ust. 2. Dostęp do informacji publicznej jest bezpłatny, z zastrzeżeniem art. 15.

art. 15. 1. Jeżeli w wyniku udostępnienia informacji publicznej na wniosek, (...), podmiot obowiązany do udostępnienia ma ponieść **dotatkowe koszty związane ze wskazanym we wniosku sposobem udostępnienia lub koniecznością przekształcenia informacji w formę wskazaną we wniosku**, podmiot ten może pobrać od wnioskodawcy opłatę w wysokości odpowiadającej tym kosztom.

2. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, powiadomi wnioskodawcę o wysokości opłaty. Udostępnienie informacji zgodnie z wnioskiem następuje po upływie 14 dni od dnia powiadomienia wnioskodawcy, chyba że wnioskodawca dokona w tym terminie zmiany wniosku w zakresie sposobu lub formy udostępnienia informacji albo wycofa wniosek.

Stan prawny F

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 2 ust. 2. Od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego.

Stan prawny E

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 13. 1. Udostępnianie informacji publicznej na wniosek następuje bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, z zastrzeżeniem ust. 2 i art. 15 ust. 2.

2. Jeżeli informacja publiczna nie może być udostępniona w terminie określonym w ust. 1, podmiot obowiązany do jej udostępnienia powiadamia w tym terminie o powodach opóźnienia oraz o terminie, w jakim udostępni informację, nie dłuższym jednak niż 2 miesiące od dnia złożenia wniosku.

Stan prawny B

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 5. 1. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o **ochronie informacji niejawnych** oraz o **ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych**.

2. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na **prywatność osoby fizycznej** lub **tajemnicę przedsiębiorcy**. Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa.

art. 3. ust. 1. Prawo do informacji publicznej obejmuje uprawnienia do:

1) uzyskania informacji publicznej, w tym uzyskania **informacji przetworzonej w takim zakresie, w jakim jest to szczególnie istotne dla interesu publicznego**,(...)

Stan prawny I

Ustawa o dostępie do informacji publicznej:

art. 16. ust. 1. **Odmowa** udostępnienia informacji publicznej (...) przez organ władzy publicznej **następuje w drodze decyzji**.

Art. 63 Konstytucji RP

Każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej. Tryb rozpatrywania petycji, wniosków i skarg określa ustawa.

Skargi

Kodeks postępowania administracyjnego:

art. 227. Przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw.

art. 228. Skargi składa się do organów właściwych do ich rozpatrzenia.

art. 229. Jeżeli przepisy szczególne nie określają innych organów właściwych do rozpatrywania skarg, jest organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej zadań lub działalności:

- 1) rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa – wojewoda, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa,
- 2) organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz kierowników powiatowych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych w sprawach należących do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – wojewoda lub organ wyższego stopnia,
- 3) **wójta (burmistrza lub prezydenta miasta)** i kierowników gminnych jednostek organizacyjnych, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 – **rada gminy**,
- 4) zarządu powiatu oraz starosty, a także kierowników powiatowych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 - rada powiatu,
- 5) zarządu i marszałka województwa, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 - sejmik województwa,
- 6) wojewody w sprawach podlegających rozpatrzeniu według kodeksu - właściwy minister, a w innych sprawach - Prezes Rady Ministrów,
- 7) innego organu administracji rządowej, organu przedsiębiorstwa państwowego lub innej państwowej jednostki organizacyjnej - organ wyższego stopnia lub sprawujący bezpośredni nadzór,
- 8) ministra - Prezes Rady Ministrów,

art. 231. Jeżeli organ, który otrzymał skargę, nie jest właściwy do jej rozpatrzenia, obowiązany jest niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie siedmiu dni, przekazać ją właściwemu organowi, zawiadamiając równocześnie o tym skarżącego, albo wskazać mu właściwy organ.

art. 237. § 1. Organ właściwy do załatwienia skargi powinien załatwić skargę bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca.

(...)

§ 3. O sposobie załatwienia skargi zawiadamia się skarżącego.

art. 238. § 1. Zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi powinno zawierać: oznaczenie organu, od którego pochodzi, wskazanie, w jaki sposób skarga została załatwiona, oraz podpis z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego osoby upoważnionej do załatwienia skargi (...) Zawiadomienie o odmownym załatwieniu skargi powinno zawierać ponadto uzasadnienie faktyczne i prawne (...).

Wnioski

Kodeks postępowania administracyjnego:

art. 63. § 1. Podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) mogą być wnoszone pisemnie, telegraficznie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu, a także za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej (...).

§ 2. Podanie powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach szczególnych.

§ 3. Podanie wniesione pisemnie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził(...)

art. 64. § 1. Jeżeli w podaniu nie wskazano adresu wnoszącego i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, podanie pozostawia się bez rozpoznania(...)

art. 222. O tym, czy pismo jest skargą albo wnioskiem, decyduje treść pisma, a nie jego forma zewnętrzna.

art. 241. Przedmiotem wniosku mogą być w szczególności sprawy ulepszenia organizacji, wzmocnienia praworządności, usprawnienia pracy i zapobiegania nadużyciom, ochrony własności, lepszego zaspokajania potrzeb ludności.

art. 242. § 1. Wnioski składa się do organów właściwych ze względu na przedmiot wniosku. (...)

art. 244. (...) § 2. O sposobie załatwienia wniosku zawiadamia się równocześnie wnioskodawcę.

Komentarz [nieznany9]: 1 zestaw trzech przykładów na 2 uczestników

Warszawa, dnia 13.11.2013 r.

Maria Malinowska
ul. Fikcyjna 13
00-013 Warszawa

Prezydent m.st. Warszawy
Pl. Bankowy 3/5
00-950 Warszawa

Wniosek o udostępnienie informacji publicznej

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej wnoszę o przesłanie mi przez e-mail na adres przyklad@example.com następujących informacji:

Ile kosztowało odśnieżanie ulic i chodników w Warszawie w sezonie 2012/2013?
Ile kosztowało odśnieżanie ulic i chodników w Warszawie w sezonie 2011/2012?

Wnoszę o kontaktowanie się ze mną drogą elektroniczną przez e-mail na adres przyklad@example.com.

(własnoręczny podpis)

Warszawa, dnia 13.11.2013 r.

Maria Malinowska
ul. Fikcyjna 13
00-013 Warszawa

Prezydent m.st. Warszawy
Pl. Bankowy 3/5
00-950 Warszawa

Wniosek

Wnoszę o obniżenie krawężnika na przejściu dla pieszych przez ul. Przykładową, ponieważ osoby poruszające się na wózkach nie mogą z niego wygodnie korzystać.

(własnoręczny podpis)

Warszawa, dnia 13.11.2013 r.

Maria Malinowska
ul. Fikcyjna 13
00-013 Warszawa

Rada m.st. Warszawy
Pl. Bankowy 3/5
00-950 Warszawa

Skarga na Prezydenta m.st. Warszawy

Składam skargę na Prezydenta m.st. Warszawy. W ostatnim sezonie zimowym chodniki wzdłuż ul. Fikcyjnej nie zostały w ogóle odśnieżone, choć jest to obowiązkiem Prezydenta m.st. Warszawy.

(własnoręczny podpis)